

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV

Brusel, 6.11.2006

KOM(2006) 663 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Konečné hodnotenie

**implementácie viacročného akčného plánu Spoločenstva podpory bezpečnejšieho
používania internetu prostredníctvom boja proti nezákonnému a škodlivému obsahu v
globálnych sieťach**

OZNÁMENIE KOMISIE RADE, EURÓPSKEMU PARLAMENTU, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Konečné hodnotenie implementácie viacročného akčného plánu Spoločenstva podpory bezpečnejšieho používania internetu prostredníctvom boja proti nezákonnému a škodlivému obsahu v globálnych sieťach

(Text s významom pre EHP)

1. ÚVOD

Predmetom tohto oznámenia je konečné hodnotenie viacročného Akčného plánu pre bezpečnejší internet na obdobie rokov 2003 – 2004. Hodnotenie vykonala trojčlenná skupina nezávislých expertov, za podpory tímu profesionálnych hodnotiteľov poradenskej spoločnosti¹, poverenej vypracovaním štruktúry hodnotenia, poskytovaním podpory, zhromažďovaním údajov a vypracovaním správy. Hodnotenie prebiehalo v období od februára do mája 2006 v úzkej spolupráci s príslušnými útvarmi Komisie². Zhrnutie hodnotiacej správy³ je v prílohe k tomuto oznámeniu.

2. SÚVISLOSTI

Cieľom Akčného plánu pre bezpečnejší internet (ďalej len „program“), ako je vytýčený v rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady⁴, bolo propagovať bezpečnejšie používanie internetu a na úrovni EÚ podporovať prostredie priaznivé pre rozvoj internetového priemyslu.

Doba trvania programu, ako sa pôvodne prijal, bola štyri roky od 1. januára 1999 do 31. decembra 2002 a jeho rozpočet bol 25 miliónov EUR. Európsky parlament a Rada rozhodli o predĺžení programu na ďalšie dva roky od 1. januára 2003 do 31. decembra 2004. Výška celkového rozpočtu na obdobie 1999-2004 sa určila na 38,3 miliónov EUR.

Program sa implementoval prostredníctvom troch akčných oblastí:

¹ Spoločnosť IDATE, s ktorou sa uzatvorila zmluva na základe obmedzenej verejnej súťaže, ktorú vyhlásilo GR pre informačnú spoločnosť na jeseň roku 2005.

² GR pre informačnú spoločnosť oddelenia C3 a E6

³ *Konečné hodnotenie Akčného plánu pre bezpečnejší internet (2003-2004): Záverečná správa*, máj 2006, IDARE, http://ec.europa.eu/information_society/activities/sip/programme/evaluations/index_en.htm

⁴ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady 276/1999/ES z 25. januára 1999 ktorým sa prijíma viacročný akčný plán Spoločenstva na podporu bezpečnejšieho využívania internetu prostredníctvom boja proti nelegálnemu a škodlivému obsahu v globálnych sieťach (Ú. v. ES L 33, 6. 2. 1999, s. 1), zmenené a doplnené rozhodnutím č. 1151/2003/ES (Ú. v. EÚ L 162, 1. 7. 2003).

- (1) vytváraním bezpečnejšieho prostredia (vytvorenie európskej siete horúcich liniek, na ktoré užívatelia môžu oznamovať nezákonný obsah na internete a podpora samoregulácie a kódexov správania),
- (2) vyvinutím filtrovacích systémov a systémov hodnotenia,
- (3) podporovaním opatrení na zvyšovanie povedomia.

V období 2003 – 2004 sa program rozšíril aj na nové on-line technológie vrátane mobilných a širokopásmových služieb, on-line hier, prenosu súborov peer-to-peer a všetky foriem komunikácie v reálnom čase, ako sú chat rooms a okamžité správy, s hlavným cieľom zlepšiť ochranu detí a neplnoletých. Úlohou fóra pre bezpečnejší internet bolo podporiť lepšiu spoluprácu medzi všetkými, ktorí sa v členských štátoch angažujú v tejto sfére, a medzi účastníkmi projektov v rozličných akčných oblastiach, najmä v oblasti telefónnych horúcich liniek a zvyšovania povedomia. Ďalším cieľom programu bolo podporiť spoluprácu a výmenu skúseností a osvedčených postupov na úrovni EÚ a medzinárodnej úrovni, najmä s novými členskými štátmi, kandidátskymi krajinami a prístupovými krajinami.

Program sa implementoval predovšetkým prostredníctvom spolufinancovania projektov vybraných na základe verejných výziev na predkladanie návrhov. V období rokov 2003 – 2004 sa spolufinancovalo päťdesiatdva projektov týkajúcich sa 105 organizácií v 22 členských krajinách, ako aj Islandu, Nórska a Bulharska. Dvadsaťdva spolufinancovaných projektov sú telefónne horúce linky (jedno koordinačné centrum a 21 horúcich liniek pokrývajúcich 20 krajín), ďalej dvadsaťpäť projektov na zvyšovanie povedomia (2 koordinačné centrá a 23 centier pre zvyšovanie povedomia pôsobiacich v 21 krajinách), jeden projekt sa týka aplikovaného výskumu mediálneho vzdelávania, jeden systému označovania kvality, jeden projekt je samoregulačný plán boja proti spamu a jeden projekt hodnotenia on-line hier. Ako súčasť rámcovej zmluvy sa vykonal prieskum Eurobarometra. Okrem toho sa na základe otvorenej verejnej súťaže uzavrela zmluva o poskytovaní služieb na vypracovanie benchmarkingovej štúdie softvérových filtrov a služieb. Celkové výdavky z rozpočtov na roky 2003 a 2004 vrátane financovania všetkých spolufinancovaných projektov, zmlúv o poskytovaní služieb na vypracovanie benchmarkingovej štúdie a prieskumu Eurobarometra a nákladov na hodnotenia, posudky a stretnutia boli približne 13,7 milióna EUR.

3. CIELE HODNOTENIA

Pri hodnotení sa preskúmali tieto konkrétne otázky: relevantnosť cieľov programu, priority a spôsoby implementácie, efektívnosť a vplyv programu, účinnosť a efektívnosť nákladov, úžitok a udržateľnosť, príčinné súvislosti medzi využívanými zdrojmi, činnosťami a predpokladanými následkami (intervenčná logika) a poučenia pre budúce možné intervencie podobného druhu.

4. VÝSLEDKY HODNOTENIA

Hodnotitelia skonštatovali, že Akčný plán pre bezpečnejší internet sa úspešne implementoval. Pridelovanie finančných prostriedkov a riadenie programu boli vo všeobecnosti transparentné, účinné a uspokojivé.

Všetky zainteresované strany uviedli, že program považujú za relevantný a účinný a mal by pokračovať. Európska únia má podľa názoru zainteresovaných strán v tejto súvislosti úlohu priekopníka, pretože sa už v počiatočnom štádiu začala zaoberať otázkou nezákonného a škodlivého obsahu na internete ako vážnou a dôležitou otázkou celosvetového rozmeru.

Za jeden z najdôležitejších výsledkov programu považujú zriadenie vnútroštátnych telefónnych horúcich liniek. Pri hodnotení existujúcej siete telefónnych horúcich liniek, ktoré koordinuje združenie INHOPE, sa dospelo k záveru, že väčšina z nich poskytuje užitočné, relevantné a účinné služby, v čom by nemohli pokračovať bez oficiálneho verejného financovania. Jedným z hlavných problémov je, že väčšina koncových užívateľov internetu je o existencii týchto horúcich liniek len málo, ak vôbec, informovaná. Úroveň spolupráce medzi telefónnymi horúcimi linkami a inými zainteresovanými stranami, a to predovšetkým vládami, centrami pre zvyšovanie povedomia, ale takisto políciou a orgánmi činnými v trestnom konaní, by sa mohla zvýšiť.

Ako ďalší významný výsledok programu sa uvádzalo vytvorenie centier pre zvyšovanie povedomia v takmer všetkých krajinách EÚ. Všetky oslovené strany považovali zvyšovanie povedomia za nevyhnutné. Vývoj siete pre zvyšovanie povedomia o bezpečnom internete, ktorý sa koordinuje v rámci projektu INSAFE, je však len v začiatkoch. V mnohých prípadoch sa prostredníctvom aktivít na zvyšovanie povedomia zasahuje len obmedzený počet cieľových skupín, najmä vzhľadom na iné zainteresované strany, ako sú lokálne a vnútroštátne médiá, rodičovské organizácie, školy a iné skupiny. Na politických agendách národných vlád často nemajú dostatočne vysokú prioritu.

Za podstatnú súčasť programu, ktorej význam narastá, považujú zainteresované strany aj filtrovacie technológie. Avšak rodičovské kruhy sú stále málo informované o tom, ako na úrovni koncového užívateľa používať softvérové filtre. Všetky zainteresované strany sa zhodujú na tom, že systémy označovania obsahu a hodnotiace systémy sú aj naďalej dôležitou súčasťou procesu vytvárania bezpečného internetu, predovšetkým v prípade neplnoletých. Avšak pokrok, ktorý sa v tejto oblasti dosiahol, nie je uspokojivý. Naproti tomu sa však zaznamenal povzbudivý pokrok pri samoregulácii priemyslu, kódexoch správania a overených postupoch predovšetkým v oblasti videohier a mobilných služieb.

Dôležitou otázkou je podľa zainteresovaných strán aj harmonizácia vnútroštátnych právnych predpisov, najmä vzhľadom na nezákonný a škodlivý obsah a ochranu mladistvých.

Nové problémy sa ukazujú v dôsledku ďalšieho šírenia nových zariadení, prostredníctvom ktorých je možné používať internet, ako je nová generácia mobilných telefónov a nové aktivity ako vytváranie spoločenských sietí (vrátane chatu spojeného s používaním on-line kamier), internetové blogy a zdieľané súbory.

5. ODPORÚČANIA

V hodnotiacej správe sa uvádza sedem odporúčaní, z ktorých časť sa bližšie konkretizuje⁵:

Telefónne horúce linky

- (1) Zvýšiť informovanosť o horúcich linkách:
 - (a) podporovať väčšiu informovanosť o horúcich linkách koncových užívateľov a médií.
- (2) Zlepšiť spoluprácu medzi horúcimi linkami a inými zainteresovanými stranami, najmä políciou a poskytovateľmi internetových služieb:
 - (a) podporovať zlad'ovanie postupov medzi horúcimi linkami a políciou na celom území EÚ.
 - (b) Zostaviť príručku s vysvetlením postupov výmeny informácií a usmerneniami vzhľadom na osvedčené postupy, čím by sa zrozumiteľne určili opatrenia, etické princípy a postupy pre všetkých, ktorí sú zapojení v tejto práci.
 - (c) Koordinovať zostavovanie európskeho čierneho zoznamu nezákonného obsahu a propagovať jeho využívanie zo strany poskytovateľov internetových služieb.

Zvyšovanie povedomia

- (3) Zvyšovanie povedomia by sa malo zameriavať na konkrétne cieľové skupiny a mal by sa zlepšiť ich dosah:
 - (a) vyžadovať, aby centrá pre zvyšovanie povedomia sledovali vytýčené stratégie na oslovenie detí, rodičov a učiteľov.
 - (b) Zjednodušiť diskusiu medzi vnútroštátnymi orgánmi (napr. ministerstvami školstva) s cieľom preskúmať, akým spôsobom možno do škôl zaviesť bezpečnejší internet (školenia učiteľov, učebné osnovy, zriadenie žiackych a študentských rád ako samoregulačných orgánov na školách).
 - (c) Podporovať aktívnejšiu účasť médií na kampaniach zvyšovania povedomia.
 - (d) Prideliť väčšiu časť rozpočtu programu na zvyšovanie povedomia.
- (4) Zapojiť deti a mladých ľudí do procesu rozpoznávania problémov a navrhovania riešení:

⁵

Pozri priložené zhrnutie a s 42 a nasl. hodnotiacej správy.

- (a) Pýtať sa detí a zapojiť ich do navrhovania vhodných odkazov a riešení na zvyšovanie povedomia.
- (5) Zvyšovať informovanosť koncových užívateľov o možnostiach, ktoré sú k dispozícii na filtrovanie škodlivého obsahu:
 - (a) Podporovať centrá pre zvyšovanie povedomia s cieľom podporiť informovanosť o filtrovacích nástrojoch, predovšetkým u rodičov a na školách.
 - (b) Prehodnocovať účinnosť rozličných riešení na filtráciu.
- (6) Podporovať samoregulačné riešenia priemyslu na úrovni EÚ:
 - (a) Propagovať prijatie systémov overovania veku.
 - (b) Podporovať okrem iného výmeny osvedčených postupov, najmä vzhľadom na kódexy správania, systémy označovania obsahu hodnotiace systémy.
- (7) Monitorovať možnosti budúcich vývojov technológie a možnosti užívateľov:
 - (a) Analyzovať dôsledky konvergentných služieb a nových spôsobov komunikácie v oblasti bezpečnosti detí a správania užívateľov a zverejňovať výsledky.

6. ZÁVER

Komisia berie na vedomie zistenia konečného hodnotenia Akčného plánu pre bezpečnejší internet a zohľadní odporúčania pri implementácii programu Bezpečnejší internet plus a plánovaní budúcich programov, ktoré naň budú nadväzovať. Pokrok, ktorý sa dosiahol v oblastiach uvedených v odporúčaní, sa tak ešte umocní.

Programu Bezpečnejší internet plus sa poskytne podpora na aktivity telefónnych horúcich liniek, ktorých výsledkom bude zostavenie spoločného zoznamu nezákonného obsahu v rámci rozsahu programu (predovšetkým obrázky pohlavného zneužívania detí). Pri poskytovaní týchto zoznamov poskytovateľom internetových služieb sa budú zohľadňovať príslušné právne ustanovenia týkajúce sa ich úlohy, najmä ustanovenia smernice o elektronickom obchode⁶.

V súvislosti so svojimi odpoveďami na hodnotiacu správu, Komisia žiada Európsky parlament, Radu, Hospodársky a sociálny výbor a Výbor regiónov, aby:

- (1) zobrali na vedomie, že Akčný plán pre bezpečnejší internet sa úspešne implementoval,

⁶ Smernica 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode. Ú. v. ES L 178 17.7.2000, s. 1.

- (2) podporovali Komisiu v jej úsilí zvyšovať informovanosť o programe pre bezpečnejší internet a podnecovali verejnú diskusiu o otázkach týkajúcich sa bezpečnejšieho internetu,
- (3) podporovali Komisiu pri konzultácii so zainteresovanými stranami a skúmaní možných následných krokov, predovšetkým v súvislosti so zaobchádzaním s novými technológiami a novými kategóriami digitálneho obsahu, ktoré budú mať vplyv na bezpečné používanie internetu.

Príloha

Zhrnutie

Závery, ktoré sa v tomto zhrnutí uvádzajú, ako súčasť konečného hodnotenia Akčného plánu pre bezpečnejší internet (2003 – 2004) sformulovala trojčlenná skupina nezávislých expertov. Táto skupina expertov, ktorá realizovala hodnotenie, určovala metodiku postupu a dozerala na proces, pričom jej podporu poskytovali experti na hodnotenie zo spoločnosti IDATE, ktorí boli zodpovední za zhromaždenie a analýzu údajov použitých pri hodnotení. Tieto závery vyplynuli z odpovedí on-line dotazníka, telefonických hovorov, teoretického výskumu a zasadnutia ťažiskovej skupiny. Takisto odrážajú názory skupiny expertov.

Závery

1. Všetky zainteresované strany považujú Akčný plán pre bezpečnejší internet, ktorý sa začal v roku 1999, za relevantný a účinný program, ktorý by mal pokračovať. Európska únia má podľa názoru zainteresovaných strán v tejto súvislosti úlohu priekopníka, pretože skoro sa začala zaoberať otázkou nezákonného a škodlivého obsahu na internete ako vážnou a dôležitou otázkou celosvetového rozmeru. Štruktúru a princípy programu v súčasnosti využívajú mnohé iné krajiny (v ázijskom/tichomorskom regióne, Severnej a Latinskej Amerike) ako vzor na riešenie problému škodlivého a nezákonného obsahu na internet, pri súčasnom dodržiavaní ľudského práva na slobodu prejavu.

2. Pôvodný program pozostával zo **štyroch hlavných oblastí opatrení**:

- A. telefónne horúce linky (financovanie zo strany EÚ 4,6 milióna EUR),
- B. zvyšovanie povedomia (financovanie zo strany EÚ 7,4 milióna EUR),
- C. filtrovacie, označovacie a hodnotiace systémy (financovanie zo strany EÚ 0,875 milióna EUR),
- D. samoregulácia priemyslu a kódexy správania (financovanie zo strany EÚ 0,493 milióna EUR).

V období 2003/2004 sa finančné prostriedky z fondov EÚ investovali najmä v oblasti telefónnych horúcich liniek a zvyšovania povedomia. Filtrovanie, označovacie a hodnotiace systémy, samoregulácia a kódexy správania sa považovali v prvom rade za zodpovednosť priemyslu. EÚ v rámci programu (2003 – 2004) investovala celkovo 13,7 milióna EUR. Približne 13,4 milióna EUR sa investovalo do viac ako 50 projektov, týkajúcich sa prevažne horúcich liniek a zvyšovania povedomia. Finančné prostriedky sa poskytli 22 členským štátom EÚ a ďalej Nórsku, Islandu a Bulharsku. Približne 0,3 milióna EUR sa poskytlo na financovanie nákladov na hodnotenia, posudky, stretnutia a prieskum Eurobarometra. Pridelovanie finančných prostriedkov a riadenie akčného plánu boli vo všeobecnosti transparentné, účinné a uspokojivé

3. Za jeden z najdôležitejších výsledkov programu sa považuje zriadenie vnútroštátnych **telefónnych horúcich liniek**. V rámci programu sa vyvinul rozsiahly systém telefónnych horúcich liniek na celom území EÚ a v takmer všetkých členských a prístupových krajinách, ktorý koordinuje združenie INHOPE, Medzinárodné združenie internetových telefónnych horúcich liniek (International Association of Internet Hotlines). Tieto horúce linky sú

kontaktné miesta, kde koncoví užívatelia môžu nahlasovať nezákonný obsah na internete. Spolupracujú okrem iného s políciou, orgánmi činnými v trestnom konaní a centrami pre zvyšovanie povedomia, ako aj poskytovateľmi internetových služieb, priemyselnými organizáciami a inými orgánmi. Pri hodnotení existujúcej siete telefónnych horúcich liniek sa dospelo k záveru, že väčšina z nich ponúka užitočné, relevantné a účinné služby, v čom by nemohli pokračovať bez oficiálneho verejného financovania. Jedným z hlavných problémov je, že hoci horúce linky poskytujú cenné služby, väčšina koncových užívateľov internetu je existencii týchto horúcich liniek len málo, ak vôbec, informovaná. Vo väčšine krajín má menej ako 10 % všetkých koncových užívateľov internetu informácie o existencii telefónnych horúcich liniek. Úroveň spolupráce medzi telefónnymi horúcimi linkami a inými zainteresovanými stranami, a to predovšetkým vládami, centrami pre zvyšovanie povedomia, ale takisto políciou a orgánmi činnými v trestnom konaní, by sa mohla zvýšiť.

4. Ako ďalší významný výsledok programu sa uviedlo vytvorenie **centier pre zvyšovanie povedomia** v takmer všetkých krajinách EÚ. Všetky oslovené strany považovali zvyšovanie povedomia za nevyhnutné. Vyvinuli sa mnohé metódy, nástroje a materiály, ktoré zodpovedajú konkrétnym miestnym potrebám. „Deň bezpečnejšieho internetu“, ktorý sieť organizuje, sa čoraz viac považuje za cennú príležitosť na zlepšenie komunikácie medzi zainteresovanými stranami a zasiahanie širšej verejnosti. Sieť pre zvyšovanie povedomia o bezpečnom internete sa koordinuje v rámci projektu INSAFE. Je však ešte v začiatočnom štádiu. V mnohých prípadoch sa prostredníctvom aktivít zasahuje len obmedzený počet cieľových skupín, najmä vzhľadom na iné zainteresované strany, ako sú lokálne a vnútroštátne médiá, rodičovské organizácie, školy a iné skupiny. Často sa im zo strany vnútroštátnych orgánov a médií neposkytuje náležitá podpora a na politických agendách národných vlád sa často nemajú dostatočne vysokú prioritu. Opatrenia na zvyšovanie povedomia často nie sú dostatočne konkrétne zamerané na jednotlivé cieľové skupiny, ako sú učitelia, rodičia a deti. Úroveň a kvalita príslušných školení pre učiteľov sa v jednotlivých krajinách líšia a vo všeobecnosti sa nepovažujú za úlohu s vysokou prioritou. Deti a mladých ľudí je potrebné oboznámiť čo najskôr, ale „sprostredkúvanie vedomostí o internete“ nie je v dostatočnej miere zahrnuté v bežných školských osnovách. Takisto sa dostatočne nezohľadňujú vlastné skúsenosti detí.

5. Za ďalšiu podstatnú súčasť programu, ktorej význam narastá, považujú zainteresované strany **filtrácie technológie**. Priemysel v oblasti filtrovacích technológií dosiahol významný pokrok a koncoví užívatelia majú k dispozícii rozličné možnosti. Filtračná technológia je dostupná, čo umožňuje koncovým užívateľom, predovšetkým rodičom, ochrániť deti pred prístupom k internetovým stránkam so škodlivým obsahom. Okrem toho niektorí poskytovatelia internetových služieb ponúkajú služby, na základe ktorých sa zablokuje prístup k určitým kategóriám škodlivého obsahu. Rodičovské kruhy sú však stále málo informované o tom, ako na úrovni koncového užívateľa používať softvérové filtre. Všetky zainteresované strany sa zhodujú na tom, že **systémy označovania obsahu a hodnotiace systémy** sú aj naďalej dôležitou súčasťou procesu zabezpečovania bezpečného internetu, predovšetkým v prípade neplnoletých. Avšak pokrok, ktorý sa v tejto oblasti dosiahol nie je uspokojivý. Je veľmi nepravdepodobné, že systémy, ktoré sú do veľkej miery samohodnotiace, by mohli byť prínosom pri dosahovaní relevantných cieľov. Naproti tomu sa však zaznamenal povzbudivý pokrok pri samoregulácii priemyslu, kódexoch správania a overených postupoch predovšetkým v oblasti videohier a mobilných služieb.

6. Dôležitou otázkou je podľa zainteresovaných strán aj **harmonizácia vnútroštátnych právnych predpisov**, najmä vzhľadom na nezákonný a škodlivý obsah a ochranu mladistvých. Pravidlá sú síce potrebné, ale existuje riziko, že jednotlivými a izolovanými

právnymi opatreniami členských štátov by sa dosiahol len malý účinok a kontraproduktívne výsledky. Táto otázka sa netýka iba Európskej únie, ide o celosvetovú záležitosť.

7. Nové problémy sa ukazujú v dôsledku ďalšieho šírenia **nových zariadení, prostredníctvom ktorých je možné používať internet**, ako je nová generácia mobilných telefónov a nové aktivity ako vytváranie spoločenských sietí (vrátane chatu spojeného s používaním on-line kamier), internetové blogy a zdieľané súbory.